

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ
СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ УКРАЇНИ У ХХІ СТОЛІТТІ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ФК1-М19z
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
Єрмоменко Андрій Миколайович
Керівник: Юрчишин Ю. В., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент
Рецензент: Прозар М. В., кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ	
В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Місце студентського спорту в галузі фізичної культури та спорту України.....	6
1.2. Стан розвитку студентського спорту в світі та Україні	11
1.3. Проблеми та перспективи розвитку студентського спорту в Україні.....	21
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ	24
2.1. Методи дослідження.....	25
2.2. Організація дослідження.....	30
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ТА ПЕРЕДУМОВИ	
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ	
УКРАЇНИ В ХХІ СТОЛІТТІ.....	32
3.1. Динаміка показників масового студентського спорту України.....	32
3.2. Динаміка показників резервного студентського спорту України (на прикладі Всеукраїнських універсіад)	71
3.3. Динаміка показників студентського спорту України вищих досягнень (на прикладі Всесвітніх універсіад).....	81
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми. Реформування системи фізичного виховання та спорту у закладах вищої освіти України зумовило появу нових викликів для фахівців галузі [20, с. 129]. Основними чинниками удосконалення фізкультурно-спортивної діяльності студентів стають уподобання суб'єктів цієї діяльності, можливості до ефективного поєднання занять спортом і навчальною діяльністю, перспективи особистісного розвитку студентів тощо [5; 42, с. 249].

Вирішення проблеми активізації і позитивного ставлення студентів до занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах фахівці вбачають у його спортизації. Основними шляхами цього є створення секцій з видів спорту та загалом розвитку студентського спортивного руху [28, с. 95; 43, с. 227].

Студентський спорт України представлений на змаганнях різного рівня з середини 90-х років ХХ століття. Однак про повноцінне існування зазначеної соціальної практики в нашій країні свідчать деякі характерні ознаки, що з'явилися лише в останнє десятиліття [31, с. 78].

Активізація наукових досліджень з проблематики студентського спорту припадає на завершення ХХ – початок ХХІ століття, що викликано зростанням зацікавленості суспільства різними соціальними практиками спорту та окремими його видами [36, с. 142]. Значну частину наукових досліджень, присвячених студентському спорту, спрямовано на вивчення окремих аспектів його існування в різних країнах світу [16, с. 110], з'ясування значення студентського спорту у формуванні культури особистості молодшої людини [38, с. 83], обґрунтування загальних проблем міжнародного студентського руху [40; 45; с. 105], опис історіографії студентського спорту України [10, с. 32; 55, с. 208] тощо.

Україна, маючи на сучасному етапі характерні особливості соціально-політичного, культурологічного, економічного та правового розвитку, потребує актуалізованого вивчення та обґрунтування національної системи студентського спорту [47, с. 77]. Проблеми погіршення здоров'я, фізичного

розвитку і фізичної підготовленості населення, відсутності ефективного переходу від системи дитячо-юнацького спорту до спорту вищих досягнень, зростання суперництва в спорті вищих досягнень підсилюють своєчасність розв'язання нових завдань для студентського спорту України [19; 21, с. 136].

Таким чином, виявлене протиріччя між наявністю й зростанням суспільного значення студентського спортивного руху та відсутністю науково-методичного обґрунтування його подальшого розвитку в Україні у XXI столітті свідчить про актуальність проблеми нашого кваліфікаційного дослідження.

Об'єкт дослідження: соціальні практики студентського спорту.

Предмет дослідження: студентський спорт України у XXI столітті.

Мета дослідження – науково обґрунтувати перспективи розвитку студентського спорту України у XXI столітті на основі визначення структури, змісту та тенденцій його становлення.

Завдання дослідження:

1. Визначити сутність, історичні передумови формування та особливості розвитку студентського спорту у світі та Україні.
2. Установити динаміку основних показників розвитку студентського спорту України у XXI столітті.
3. Визначити структуру та зміст діяльності в студентському спорті України.
4. Обґрунтувати напрями розвитку студентського спорту України у XXI столітті.

Методи дослідження:

- теоретичний аналіз та узагальнення (вивчення відомостей 69 джерел наукової та методичної літератури, даних мережі Інтернет для встановлення рівня вивченості проблеми дослідження, з'ясування основних компонентів діяльності в студентському спорті, обґрунтування напрямів розвитку студентського спорту України);
- аналіз документальних матеріалів (для вивчення змісту нормативно-правових документів загальнодержавного рівня, установчих документів

спортивних клубів при вищих навчальних закладах України різного рівня акредитації та національних федерацій з видів спорту, звітних документів з фізичної культури і спорту;

- соціологічне опитування (для уточнення проблемного поля та з'ясування рекомендацій суб'єктів діяльності щодо розвитку студентського спорту України);

- метод експертного оцінювання (для визначення пріоритетності напрямів для короткострокового та довгострокового розвитку студентського спорту України);

- методи математичної статистики (для опрацювання емпіричних даних на різних етапах дослідження).

Практичне значення роботи полягає у теоретичному та емпіричному обґрунтуванні системи студентського спорту України із урахуванням чинників соціально-економічного розвитку країни; розробці та експертній перевірці напрямів розвитку студентського спорту України у XXI столітті; з'ясуванні особливостей діяльності студентського спорту України на різних рівнях цільово-результативної спрямованості занять студентами-спортсменами фізкультурно-спортивною діяльністю у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 23-24 вересня 2020 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 103 сторінках, з яких 94 основного тексту, вона містить 7 таблиць, 6 рисунків. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку 69 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційному дослідженні подано нове розв'язання науково-практичного завдання, що пов'язане із наявністю протиріччя між зростанням суспільного значення студентського спортивного руху та відсутністю науково-методичного обґрунтування його подальшого розвитку в Україні у XXI столітті.

1. Наукова проблематика студентського спорту розкривається в дослідженнях, присвячених з'ясуванню сутності цієї соціальної практики спорту, історичним передумовам цієї діяльності в різних країнах світу, з'ясуванню значення студентського спорту у формуванні культури особистості молоді людини, проблематиці міжнародного студентського руху, історіографії студентського спорту України тощо. Наявні доведені фахівцями галузі факти погіршення здоров'я, фізичного розвитку і фізичної підготовленості молоді, відсутності ефективного переходу від системи дитячо-юнацького спорту до спорту вищих досягнень, посилення суперництва в спорті вищих досягнень поряд із задекларованими положеннями Закону України «Про фізичну культуру і спорт», Міжнародної хартії фізичного виховання та спорту, Указу Президента України «Про деякі заходи щодо вдосконалення системи фізичного виховання дітей та молоді у навчальних закладах і розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні» тощо створюють протиріччя між дедалі більшим суспільним значенням студентського спортивного руху та відсутністю його науково-методичного обґрунтування в характерних соціально-політичних, культурологічних, економічних та правових умовах України, що зумовило актуальність окремого науково-практичного завдання.

2. Основні показники розвитку студентського спорту України у XXI столітті (на прикладі 2000–2015 років) доцільно вивчати на трьох рівнях цільово-результативної спрямованості навчально-тренувальної та змагальної діяльності (масовий, резервний студентський спорт і студентський спорт вищих досягнень).

3. Для більшості показників забезпечення розвитку студентського спорту

України впродовж 2000–2015 років наявна хвилеподібна регресія, що найбільше виявляється в зменшенні кількості фахівців структурних підрозділів фізичної культури і спорту вищих навчальних закладів України (22,1–42,7%) та кількості спортивних споруд різного функціонального призначення (15,1–92,3%). За усією сукупністю показників більш виражене зниження кількісних та відносних показників наявне серед вищих навчальних закладів України I–II рівнів акредитації.

Масовий студентський спорт України впродовж 2000–2015 років характеризується сталістю кількості (39–41 позицій) та популярності (66,47–68,57% від загальної кількості студентів, що займаються фізкультурно-спортивною роботою) літніх олімпійських видів спорту; зростанням кількості видів спорту, що не належать до програми Олімпійських ігор (з 57 до 110 позицій) із стабільною кількістю зайнятих цими видами спорту студентів (30,43–32,39%).

Упродовж 2000–2015 років резервний студентський спорт України має варіативну структуру видів спорту (19–40 видів спорту) у змаганнях рівня Всеукраїнських універсіад із загальною тенденцією до збільшення кількості учасників фінальних частин при зменшенні кількості вищих навчальних закладів – учасників національних змагань.

Результати студентського спорту вищих досягнень України забезпечені активною діяльністю 14–20 вищих навчальних закладів, що дало змогу впродовж 2000–2015 років посідати 2–9 та 2–13 позиції загальнокомандного заліку на змаганнях літніх та зимових Всесвітніх універсіад відповідно.

4. Національно-детермінований підхід до системи підготовки в студентському спорті України побудований на підставі об'єктивних показників його забезпечення у XXI столітті (на прикладі 2000–2015 років), динаміки розвитку різних рівнів навчально-тренувальної та змагальної діяльності студентів-спортсменів за цільово-результативною спрямованістю. Його характерними особливостями є диспропорція між кількістю студентів-спортсменів на різних рівнях студентського спорту України, низька змагальність

на рівні масового студентського спорту, висока відповідальність за результат на рівні резервного та студентського спорту вищих досягнень, значні втрати студентів-спортсменів упродовж їхнього навчання у вищих навчальних закладах України різного рівня акредитації.

5. Структура та зміст діяльності в студентському спорті представлені двома функціональними рівнями – керівних та базових структур. Керівні структури в основі своєї діяльності передбачають розв'язання проблем студентського спорту. Для базових структур системоутворювальними чинниками діяльності є змагання та навчальна діяльність у вищих навчальних закладах України. Базові структури становлять основу для процесових структур студентського спорту України та відповідно діяльності спортивних клубів (інших структурних підрозділів) вищих навчальних закладів. Структура та зміст діяльності в студентському спорті України забезпечують реалізацію цільово-результативної діяльності студентів-спортсменів на рівнях масового, резервного та студентського спорту вищих досягнень.

6. Наявність в узагальненій структурі групи забезпечення нових елементів (кадрове, нормативно-правове), переорієнтованість елементів навчання та відновлення, виокремлення занять фізкультурно-спортивною діяльністю студентами-спортсменами за рівнями цільово-результативної спрямованості є характерними відмінностями діяльності керівних та базових структур студентського спорту України в забезпеченні ефективної системи підготовки студентів-спортсменів порівняно із класичними уявленнями.

7. Сукупності обґрунтованих напрямів подальшого розвитку студентського спорту України в короткостроковому та довгостроковому періодах розподілено на підгрупи за значенням (низької, середньої та високої імовірної ефективності) та змістом (спрямовані на вирішення проблем організації, власне змагань, забезпечення, інновацій, популяризації, економічних, правових та інших аспектів діяльності). Наявні відмінні структури короткострокового (переважання власне змагальних та економічних аспектів) та довгострокового (переважання організаційних, інноваційних та аспектів забезпечення) розвитку студентського

8. спорту України, які мають спільні напрями подальшого розвитку із високою ймовірною ефективністю ($W=0,63$, $p \leq 0,05$): створення пільг для забезпечення харчуванням та проживанням студентів-спортсменів у вищих навчальних закладах, налагодження та координація співпраці структур студентського спорту зі спонсорами та меценатами.

Перспективи подальших досліджень передбачають проведення корекції діяльності в студентському спорті України відповідно до визначених напрямів удосконалення, встановлення їхньої економічної доцільності, обґрунтування науково-методичних положень системи підготовки студентів-спортсменів на різних цільово-результативних рівнях їхньої навчально-тренувальної та змагальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Агаев Натиг Фарман оглы. Личностный уровень освоения ценностей физической культуры [Электронный ресурс] / Агаев Натиг Фарман оглы. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Sport/1_88653.doc.htm (дата обращения: 10.02.2015).
2. Адирхаев С. Научно-методичне обґрунтування спортивного руху серед студентів з особливими потребами – як нового напряму розвитку спорту в Україні / Сослан Адирхаєв, Микола Житовоз // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2007. – Вип. 11, т. 2. – С.10–12.
3. Адирхаев С. Г. Физкультурно-оздоровительное и спортивное сопровождение обучения студентов с ограниченными возможностями здоровья в вузе / С. Г. Адирхаев // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 6. – С. 3–7.
4. Акишин Б. А. Проблемы организации студенческого спорта в технических университетах / Б. А. Акишин // Перспективы развития современного студенческого спорта: на пути к Универсиаде–2013 в Казани : материалы Всерос. науч.-практ. конф. – Казань : Поволжская ГАФКСиТ, 2012. – С. 28–30.
5. Алтухов В. А. Педагогічний досвід та сучасні підходи до проблеми формування здорового способу життя в системі освіти / Алтухов В.А. // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2015. – Вип. 129, т. 3.– С. 10–14.
6. Андрущенко Л. Б. Спортивно-ориентированная технология обучения студентов по предмету «Физическая культура» / Л. Б. Андрущенко // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 2. – С. 47–54.
7. Апциаури Л. Олимпийский спорт как социальный институт и фактор

социализации личности / Лела Апциаури // Молодежь – наука – олимпизм : материалы Междунар. форума. – Москва, 1998. – С. 40–42.

8. Архипов Е. Ю. Состояние, проблемы и перспективы развития студенческого спорта в РФ и в мире / Е. Ю. Архипов, Л. Р. Файзериев // Перспективы развития современного студенческого спорта: на пути к Универсиаде–2013 в Казани : материалы Всерос. науч.-практ. конф. – Казань, 2012. – С. 32–36.

9. Ашмарин Б. А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании : пособие для студ., асп. и препод. ин-тов физ. культуры / Б. А. Ашмарин. – Москва : Физкультура и спорт, 1978. – 223 с.

10. Бадер А. Спорт у житті студентської молоді УРСР у середині 1950-х – середині 1980-х рр. / А. Бадер // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2012. – № 1. – С. 183–185.

11. Базалук О. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. / О. Базалук, Н. Юхименко. – Київ : Кондор, 2010. – 238 с.

12. Бакатов В. Ю. Науково-методичне обґрунтування спортивно-оздоровчого руху серед студентів з особливими потребами як нового напрямку розвитку спорту в Україні / В. Ю. Бакатов, Т. В. Чернобай // Наукові праці Чорноморського держ. ун. ім. П. Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія: Педагогіка. – Київ, 2009. – Т. 112, вип. 99. – С. 136–142.

13. Бальсевич В. К. Спортивная культура в глобализованном современном обществе / Бальсевич В.К. // Sportul Olimpic și sportul pentru toți : material. Congres. Șt. Intern. / col. red.: Manolachi V., Danail S. – Ch. : USEFS, 2011. – Vol. 1. – 2011. – P. 31–33.

14. Барабанова В. Б. Место и значение спорта в системе современного мировоззрения / Барабанова В. Б. // Инновационные преобразования в сфере физической культуры спорта и туризма : материалы науч. тр. XI Международ. науч.-практ. конф. – Ростов на Дону, 2008. – Т. 2. – С. 173–174.

15. Баранов В. А. Физическая культура: ценностно-гуманистическая основа качества жизни современного общества : автореф. дис. ... д-ра философ.

наук : [спец.] 09.00.11 „Социальная философия” / Баранов Виктор Алексеевич ; РГТЭУ. – Москва, 2010 – 43 с.

16. Бариев М. М. Потенциал наследия Универсиады–2013 в формировании здорового образа жизни молодого поколения / М. М. Бариев // Перспективы развития современного студенческого спорта: на пути к Универсиаде–2013 в Казани : материалы Всерос. науч.-практ. конф. – Казань : Поволжская ГАФКСиТ, 2012. – С. 11–14.

17. Галевич В. Вплив фізичної культури та спорту на моральність студентів / Володимир Галевич // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2009. – № 2. – С. 3–5.

18. Галіздра А. Фізична культура та спорт у житті студентів вищих навчальних закладів / А. Галіздра // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 2. – С. 82–84.

19. Зубов В. Всемирная Универсиада: как нашего Яна произвели в д'Артаньяна / Вадим Зубов // Время. – 2015. – С. 8.

20. Игошев М. В. Формирование спортивной культуры студентов высшего учебного заведения / М. В. Игошев // Теория и практика физической культуры. – 2007. – № 10. – С. 19–21.

21. Ильинич В. И. Студенческий спорт и жизнь / В. И. Ильинич. – Москва : Аспект Пресс, 1995. – 125 с.

22. Ионов А. А. Физическая культура и спорт в воспитании учащейся молодежи [Электронный ресурс] / А. А. Ионов, Н. Н. Софронов // Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта. – 2009. – № 13 (4). – Режим доступа : <http://www.kamgifk.ru/magazin/archive.htm>. (дата обращения: 12.04.2015).

23. Исакова В. Н. Межвузовские студенческие соревнования, как инструмент подготовки студентов к различным жизненным, стрессовым ситуациям и дополнительный рычаг организационной работы студенческих спортивных клубов в вузах / Исакова В. Н. // Экстремальная деятельность человека. – 2015 – № 2 (35). – С. 64–67.

24. Канишевский С. М. Здоровый образ жизни студенческой молодежи и его формирование в условиях вуза / С. М. Канишевский, Р. Т. Раевский // Проблемы освіти : наук.-метод. зб. – Київ : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 48. – С. 57–61.

25. Касьяненко О. Г. Анкетирование студентов высших учебных заведений физической культуры и спорта по олимпийскому образованию в условиях интенсивного использования компьютерных технологий / Касьяненко О. Г. // Физическое воспитание студентов : сб. науч. тр. / под ред. С. С. Ермакова. – Харьков, 2008. – № 4. – С. 80–84.

26. Кацуба Р. М. Місце спортивного права в системі права України: перспективи розвитку / Р. М. Кацуба // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 5. – 250–252.

27. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів : навч. посіб. / Келлер В. С., Платонов В. М. – Львів : Українська Спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.

– Планидин Е. С. Студенческий спорт как социальное явление [Электронный ресурс] / Планидин Е. С. // Студенческое спортивное движение: состояние, проблемы и перспективы развития : сб. материал Междунар. науч.-практ. конф. – Красноярск: Сибирский федеральный ун-т, 2013. — Режим доступа: http://conf.sfu-kras.ru/conf/sport2013/report?memb_id=8360 (дата обращения: 2.09.2015).

28. Пристрій для техніко-тактичної підготовки фехтувальників : пат. 76884 Україна, МПК А63В 69/02 (2006.01) / Бріскін Ю. А., Пітин М. П., Семеряк З. С. –№ u201205488 ; заявл. 03.05.2012 ; опубл. 25.01.2013 ; бюл. № 2.

29. Приходько Г. І. Діяльність студентських спортивних гуртків і товариств вищих освітніх закладів України на початку ХХ ст. / Приходько Г. І. // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інженер.-пед. акад. – Харків, 2012. – № 34/35. – С. 311–315.

30. Приходько И. И. Организация работы по подготовке спортивных резервов в училищах физической культуры / И. И. Приходько, С. А. Левадня, В.

В. Пинчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків ; Донецьк : ХДАДМ (ХХІІІ), 2007. – №11. – С. 74 – 77.

31. Приходько І. Аналіз матеріально-технічного забезпечення спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю в Україні / І. Приходько, С. Левадня // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 3/4. – С. 188 – 190.

32. Приходько І. Училища фізичної культури в системі підготовки спортивних резервів / І. Приходько, С. Левадня // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2008. – Вип. 12, т. 1. – С. 265 – 269.

–Про деякі заходи щодо вдосконалення системи фізичного виховання дітей та молоді у навчальних закладах і розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні : Указ Президента України 3.06.2009 на підставі № 478/2009 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/478/2009> (дата перегляду: 20.09.2015).

33. Томенко О. А. Формування понятійного апарату неспеціальної фізкультурної освіти в умовах сучасності / О. А. Томенко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 99–102.

34. Томенко О. Концептуальна модель неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді / Олександр Томенко, Тетяна Круцевич // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 2. – С. 164–167.

35. Томенко О. Міжнародний досвід організації проектів та програм зі здоров'язбереження і рухової активності різних груп населення [Електронний ресурс] / Олександр Томенко // Спортивна наука України. – 2014. – № 3 (61). – С. 12–18.

36. Томенко О. Неспеціальна фізкультурна освіта учнівської молоді: теорія і методологія [Електронний ресурс] / Олександр Томенко, Тетяна Круцевич // Спортивна наука України. – 2012. – № 1(45). – С. 18–23. – Режим доступу : <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html> .

37. Удосконалення професійно-прикладної фізичної підготовленості студентів старших курсів вищих технічних навчальних закладів / Сергій Іващенко, Юрій Бріскін, Віктор Гузов, Мар'ян Пітин // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2012. – № 2(8). – С. 17–23.

38. Физическая культура и физическое воспитание студентов в техническом вузе / под ред. В. Ю. Лебединского, Э. Г. Шпорина. – Иркутск : ИрГТУ, 2012. – 296 с.

39. Физическая культура студента : учебник / под ред. В. И. Ильинича. – Москва : Гардарики, 2000. – 448 с.

40. Физическое воспитание и спортивное совершенствование студентов: современные инновационные технологии : науч. моногр. / под ред. проф. Раевского Р. Т. – Олесса : Наука и техника, 2008. – 616 с.

41. Физическое воспитание студентов и развитие студенческого спортивного движения : информ.-метод. сб. / М-во по делам молодежи, спорта и туризма Республики Татарстан. – Казань : РЦМИПП, 2009. – 140 с.

42. XXVII Всемирная летняя Универсиада 2013 года в городе Казани : информ. материалы / Министерство молодежной политики, физической культуры и спорта Рязанской области. – Рязань, 2013. – 24 с.

43. Цись Д. І. Порівняльна характеристика фізичної підготовленості студентів під впливом спортивно спрямованого навчання волейболу / Д. І. Цись // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – Луцьк, 2013. – № 4. – С. 49–52.

44. Шендерук О. Б. Тенденції розвитку вищої освіти України другої половини ХХ століття / Шендерук О. Б. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. пр. – Суми, 2014. – № 4(38) – С. 75–84

45. Шестаков О. Фізичне виховання студентів на основі спортивно орієнтованих технологій / О. Шестаков // Нова педагогічна думка. – 2013. – № 4. – С. 228–230.

46. Шинкарук О. А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов

спорта) / О. А. Шинкарук. – Киев : Олимпийская литература, 2011. – 360 с.

47. Штаничева Л.А. Концепция технологии современной спортивной подготовки (глазами студентов-спортсменов) / Л. А. Штаничева, Г. Д. Зарубина, Д. О. Махортова // Физическое воспитание и спортивное совершенствование студентов: современные инновационные технологии : науч. моногр. / под ред. проф. Раевского Р. Т. – Одесса : Наука и техника, 2008. – С. 426–429.

48. Язловецька О. Фізкультурно-спортивна діяльність студентів в умовах вищого навчального закладу / О. Язловецька // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград, 2012. – Вип. 103. – С. 402–410.

49. Ярова О. Б. Фізкультурна освіта і спорт у початковій школі Євросоюзу: сучасний стан і тенденції розвитку / Ярова О. Б. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2014. – № 4(38) – С. 401–412.

50. COSMA accreditation process manual [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cosmaweb.org/> (date of application: 22.04.2015).

51. COSMA accreditation guideline manual [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cosmaweb.org/> (date of application: 22.04.2015).

52. COSMA principles manual [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cosmaweb.org/> (date of application: 22.04.2015).

53. Frey J. H. Sport and Society / Frey J. H., & Eitzen D. S. // Annual Review of Sociology. – 1991. – Vol. 17. – P. 503–522.

54. From Education to Application: Sport and Exercise Sciences Courses in the Preparation of Applied Sport Scientists [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.heacademy.ac.uk/assets/hlst/documents/johlste/volno2/0146.pdf> (date of application: 01.06.2015).

55. Garrick J. G. Injuries in High School Sports. / Garrick J. G., & Requa R. K. // Pediatrics. – 1978. – Vol. 61. – P. 465–469.

56. Gessmann R. Olympic Education, Fair Play and their Practice in Schools [Electronic resource] / Rolf Gessmann // Play Fair! Academic Supplement. – 2010/2011. – Is. 8. – P. 2–4. – Access mode :

<http://www.fairplayeur.com/pdf/Supplement-yeni.pdf> (date of application: 28.06.2014).

57. Introduction to Olympic Values Education. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.olympic.org/Global/Images/Olympism%20in%20Action/Educators%20-%20OVEP/OVEP%20TOOLKIT/English/Section%201.pdf>.

58. Kerr M. D. Implementation of a sport management major within undergraduate exercise and sport science departments [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.thesportjournal.org/>

59. Koozehchian H. Olympism and Moral Values / Hashem Koozehchian, Behzad Izadi [Electronic resource]. – Access mode : http://www.isdy.net/pdf/2010_Pan-Asian_2.doc.

60. Krawczyk Z. Theoretical Conceptions in Sport Social Sciences / Krawczyk Zbigniew // Physical Culture and Sport. Studies and Research. – 2010. – Vol. 47. – P. 5–10.

61. Lechner M. Long-run Labor Market and Health Effects of Individual Sports Activities / Lechner M. // Journal of Health Economics. – 2009. – Vol. 28. – P. 839–854.

62. Manager Preparation of teachers of physical education in technicalities: reality, problems and solution [Electronic resource]. – Access mode : www.uwlax.edu/sah/ess/html/faculty.htm (date of application: 01.06.2015).

63. Naul R. Concepts of Physical Education in Europe / Roland Naul [Electronic resource]. – Access mode : http://www.wgi.de/media/Pdf/Concepts_of_Physical_education_in_Europe_571115.pdf ((date of application: 01.06.2015).

64. Physical Self-Concept of Spanish Schoolchildren Differences by Gender, Sport Practice and Levels of Sport Involvement [Electronic resource]. – Access mode : www.scientificjournals.org/journals2007/articles/1180.pdf.

65. Physical Self-Concept as an Important Outcome in Physical Education Classes: Evaluation of the Usefulness in Physical Education of Three Physical Self Concept Measures Utilizing a Database of Australian and Israeli Students Garry [Electronic resource]. – Access mode : www.aare.edu.au/05pap/ric05302.pdf .

66. Pedagogical colleges students readiness formation for sport and recreation

activity / Oleh Romanchyshyn, Yuriy Briskin, Oleh Sydorko, Maryan Ostrovs'kyi, Maryan Pityn // Journal of Physical Education and Sport. – Pitesti, 2015. – 15 (4). – pp. 815 – 822.

67. Singh O. Comparison of Facilities for Sports and Games in Colleges of Different Universities / Onkar Singh // International journal of scientific research. – 2013. – Vol. 2, is. 10. – P. 1.

68. Stevenson B. Title IX and the Evolution of High School Sports / Stevenson B. // Contemporary Economic Policy. – 2007. – Vol. 25. – P. 486–505.

69. The „Flight” Program: Nontraditional Preparation of Physical Education [Electronic resource] / Teachers by Connie L. Blakemore, Nena R. Hawkes, Carol Wilkinson, Joyce M. Harrison. – Access mode: <http://www.questia.com/googleScholar.qst?docId=5002238474>.